

Giesme pirmoji.

— Taša. —

O zeme! kaipgi liudnas yr likimas tavo!
Kur paslēpsi tū dienā gyvenimo savo?
Ans, kurs statē ant tavęs pamatus ponystēs,
Augsztai kēlēs, dabartēs nustojo didystēs!
Kaip keiksi, žmogau, savo puikybę vargingā,
Kad prie gyvuolio lygyts busi neprotingo,
Kad kirmēlei panēszus ēšas paregēsi,
— Ak kaipgi isz tos pat jug žemēs gimēs ēsi.
Tuomet tuszciā prakeiktas pažysi didybę,
Kuomet szirdį tau suspaus sopulių smarkybē.
O Dieve, Tu jug žmogų ant szio svieta leidai,
Kodēl dabar priespaudā ant jojo daleidai?
Tu, kurs skaudžiai ant kryžiaus prikaltas kentējei,
Del dangaus atvērimo kruju apsiliejei,
Tu, kurs per smertį Savo smarkiai sopulingā,
Matei kas tur sutikti žmogų nelaimingā;
Tegul Tavo malonē kaltybes isznaiko,
O manę nog prapulties tū dienā užlaiko.
Jei kam prieszais karalių kad tenk' nusidēti,
Kaip didei jis pabugsta, baugu paveizdēti:
Visas dreb', o gelbēti pats savę norēdams,
Bēga toli, kartuves ar kirvį regēdams;
Met' tēviszkę, jog anoj' tur prapult žinodams,
Jieszko svetur pagelbos, po žemes klejodams.

Bet szendieną jau vietų keliai uždaryti,
Idant aną užlaikyt, žodžiai užsakyti;
Pilis, isz kurios iszplaukti žadėjo vargszas,
Iszduod' jį bėgantį, — negialb' piktadėjo.
Teip bėgs žmonės nog rusto tuomet Dievo veido,
Ten kur tek' nakties žvaigždė ir kur nusileido,
Kur deg saulės spinduliai — bėgs in pietų galą,
In sziaurę, kur nog ledo žėinė amžin szala;
Teip visi bėgs, iszvydę tos dienos baisybę,
Bet kalti visur atras Vieszpaties rustybę.
Szauks tą dieną rėkdami: geriaus lai numirsim!
Ugnie, degyk mus, geriaus in dulkes pavirsim!
Žeme, praryk mus, vandens jurių, mus užliekit!
Kalnai, užgriukite mus, uolos mus prislėgkit!
Bet veltu! — jurė iszmes kaltą kiekvieną,
Kol neatves teisybė tą žadėtą dieną;
Užturės, kaip inremtus, kaltus kieta uola,
Kolaik neateis sudas, kurs tą die pripuola.

*

*

*

Visos žemės grožybės lai man pasirodo,
Tegul visus brangiausius turtus atiduoda;
Tegul vynvuogių kekė per gardų saldumą,
Masin' mano liežiuvį ir gundin' gardumą:
Tegul veidą pamatau terp visų skaisčiausią.
Neb' uždegs manoj szirdij jie norą mažiausią.
Ir niekais nesuviliuos gaisztanczios gėrybės,
Kad duszia trokszta dastot amžinos saldybės:
Teip nog žemės in augsztą pasikėlus vietą,
Jauczias', lyg ant pranaszo vežimo ugnėto.
Dangaus trokszdams, pakeliu asz szirdį in dangų
Ir geidziu ten apturēt gyvenimą brangų.
Nebijosiu numirti, sopulių datirti,
Džiaugsiuos', kada reiks su sziuom svietu atsiskirti.
Kad duszia pametusi szį kuną nelemtą,
Ingaus dangui amžinai gyvenimą szventą . . . .
Tavo tvirtums priesz dangų, o vieta szvencziausia,
Tu ramumas, tu turtas, tu viltis mieliausia!
Jums daug jieszkant, asz nieko neb' troksztu dastoti.

Tiktai dusią išganyt ir Dievą žinoti.

*

*

O duszia, garbyk Dievą, klausyk ką tau sako!
Jug ir gyvuoliai – dabas uždėto Jo tako:
Ar iszpildo, kas aniems yra insakyta,
Ar atstoj', – vis prigul Jams, kaip yr surėdyta.
Per Jo žodį nedegin' nē liepsna ugnėta,
Vilnys vandens pavirsta in geležį kieta.
Jurių didžuviai, ką jų daug žmonės isznaiko,
Kurie tiktai gilumoj' jurių užsilaiko,
Kurie naikin', ką randa; perDievo galybę,
Pamet' savo smarkume baisingą piktybę,
Ir ano, kuris žuvei nors gyvas pakliuvo,
Vienog josios viduriuos, nē plauk's nepražuvo.
Apie tavę, Jonosziau, szventas rasztas mini,
Kaip, inmest's in sukuri versmės vandeninį,
Palikai vidui didžios žuvies užlaikytas:
Kad sviet's tamsumu nakties stojos apdangstytas,
O putojanti jurē vilnimis judėjo,
Užgauta nog kilusio nepstabdomo vėjo,
Griaun' perkunai ir zaibai kas kart im' tvyskėti,
Jurē nog stiprių vėjų uždama judėti,
Vilnys, kaip angszti kalnai, o staiga sukeltos,
Daužos smarkiai terp savęs, mēto putas baltas;
Liejas laivan; vanduo jau laivo dugną dengia,
Jurinykai numano, kad smerties n'iszvengia,
Ir dar, kad žunant laivui, reg' prapultį baisią,
Žad' kitokį gyvatą pradēt pasitaisę.
Bet nēr vilties, kad kaip nors savę užlaikytu.
Kun's nutirpęs nebegal kad savę valdytu,
Veltu meldės ir lieti aszaras pradėjo.
Jurē labjaus vis siuto nog kilusio vėjo.
Regėj' jiejie, ant laivo gan sunkiai pridėto,
Brangius turtus paėmę in vandenį mēto,
Bet nog smerties, kad mato, jau sunku iszsprusti,
Suim' pranaszą, ir žad' in versmes ingrusti.
Meta jurēn, jau vanduo jo galvą užlieja;
Tą padarę, dumoja, jog paskęst turėjo.

*

*

*

Bet gyvs liko: nog Dievo pagelbos sulaukia,
Ir jį iš smerties nasrų netikint ištraukia,
Davus žodį; neb'trunkant vėjai apsistoja,
O vilnys, kaip patiesta lova susiklojė,
Virszuj pranaszo lengvai sriovele lingavo,
Kurs malonies sulaukē nog Vieszpaties savo:
Tas, kad jį didē žuvis praryt negalētų,
Užrisz' jos placzią gerklę gelzies rysziu kietu.
Naujas stebukls Ano, kurs valdo sutvėrimą:
Jarėj' balsas girdėti aiskaus isztarimo,
Balsas, nog kurio nē viens da neprasisuko,
Ir kurs ant didžios žuvies galybėj suszuko.
Ana balsą iszgirsta, tuoj ausis pastato,
Ir, jog Vieszpats ją szaukia, netrukus suprato;
Vėl sugryžt, o isz džiaugsmo, meilaus pajautimo,
Taszko vilnis in szalis per smarkų plaukimą;
Priplauk' arti, tik vanduo sudrumst susiubavo.
Ką ant sekliujų krasztų vilnims iszliuliavo.

*

*

Iszsizioj' žuvis. Regint jos gerklės gilumą,
Neb'gal pranaszas žiurēt be gąstaus baugumo:
Tokius tur urvus savij, lyg žemėj darytus,
Kaip pakriauszius uolose giliai inardytus,
Isz kurių, kada vėjas smarkus iszsivaro,
Staiga vandens pavirsių vilnėtu padaro.
Veizd' ant tos gerklės, kokios niekados nematē,
Reg' prapultį; ant galvos plaukai pasistatē.
Žiuri in skudrius dantis, dviems eilioms sudėtus,
Ant galo, pagal žodžius nog Dievo girdėtus,
In didžuvį inžengti drasybę padaro,
— Lyg ženg' in gyvą laivą, ir ten užsidaro.

*

*

*

Jis, jurės vandenimis aplinkui aplietas,
Didei džiaugiasi isz tos stebuklingos vietos;
Ir sztai iszgirdo, budams czionais užlaikytas,
Kaip užia virszuj vėjas niekuom nepstabdytas;
Pliuduriuoja vandenuos, kur tik versmės stena,
Kur nēr balso kitokio, tik vilnys sriovena,

Terp kurių mažiausias jau nekyl' sumiszimas,
Kurios rimsta, kaip amžius kapuos užmigimas;
Po kalnus jurių dagno ir daubas klejoja,
Ir tais urvas, kur szviesa niekad nebuvoja,
Kur inkaros nesiekia tą lankį gilumo
Ir numirties paszali. nejutęs sunkumo.

*

*

*

Per dvi dieni ir nakti jurėje klejojo,
Ten, kur dugną tos jurės karoliai apklojo,
Bet, kad ketvirtoj dienoj saulė patekėjo,
Ir visos žemės szalys kaip auksas blizgėjo,
Plaukia anoj didžuvė, plaukia artyn kraszto,
Didei brangią neszdama viduriuose nasztą;
Lengvai leidžia isz gerklės sveikai užlaikytą,
Nog prapulties per ranką Dievo iszganytą.

Pabaiga pirmos giesmės.

Nesiprieszink.

Komedija 1 akte.

Lenkųszkai paraszyta Z. Przybylskio. Lietuviszkai sutaisė Selimas.

— P a b a i g a. —

Magdė.

kad asz žinau .... Pažiurėsime, kas
ką nuners — pažiurėsime! (iszcina).

In sklepa? — (susilaikė). Ne —
asz ten neisiu — galėtų atsitikti —
kokia nelaimė .... Czia palauksiu
jo ....

Morta (juokiasi).

Morta.

Cha, cha, cha! Duodu sau nukirsti
visus pirsztus, kad szendie lieps Juo-
zui imti Anielią!

O ant to vargszo Juozo ką jie ne-
priszekėjo! — kad jis vis už tamistą
eina, kad tamistai laizosi, kad už ta-
mistą in ugnį szoktu. — Net rankas
trina isz džiaugsmo, kad tamista jį isz
namų iszvarysi kaip szunį! ....

SCENA SEPTINTA.

Morta, Anielia.

Anielia (ineina verkdam).

Morta, — mama atstatė nog wies-
tos Juozą ....

Magdė.

Morta.

Tegul jie dar teip nesidžiaugia! ... Neverkk, susimildama — mama
Morta, atsimyky, nė žodžio apie tai, da teps jį medum.

Anielia.

Jau po viskam. — Asz pasiskandysiu isz gailesczio.

Morta.

O asz sakau, kad viskas bus gerai. Ponia inpuolē in tokį piktumą ant Balandžio, kad kaip jisezia ateis, tai ji be abejo iszmes už durių. Oi, kad tik ateitu kuogreicziausiai. Buk tik jam labai mandagi (žiuri per langą). Eima . . . . ó — o! — kaip slenka ta baczka, — (juokdamasi) o akimis mēto in visas puses . . . . fiu! bukieta nesz. Žiurēkite — koks naszus — eisiu poniai pasakyt, pataisys ji jam bukieta.

Anielia.

Morta, nepalikk manęs vienos, asz jo bijausi! . . . .

Morta.

Einu poniai pasakyti (iszbēga),

SCENA ASZTUNTA.

Anielia, Kanaporis, Balandis.

Kanaporis (laiko rankoje bonką vyno).

Praszome, praszome brangų poną Adomą (tyliai). Viskas nuėjo kuogeriausiai. — Magdē nē nesusiprato! Sztai bonkutē, kurią iszgersime už sveikatą jaunos poros (stato bonką ant stalo).

Balandis (su bukietu).

Jaunos ir gražios poros! . . . . Pavelyk, graži Anielia, savo nužemytam tarnui atiduoti garbę ir paaukauti szitą bukieta isz mano (pasitaisydamas) ne, isz mūsų darželio.

Kanaporis.

Isz jų darželio . . . . kokios puikios kvietkos — padėkavok, Anielia.

Balandis.

Pats jas skyniau . . . . o kiekvienoje kvietkelėje, rodēsi man, kad macziau skaistų veidelį Anielios . . . .

Kanaporis (tyliai Anieliai).

Imk bukieta ir padėkavok (žiuri ant Balandžio, kurs jausliai žiuri ant Anielios. Pats in savę). O jis ko teip akimis varto?

Balandis.

Nieko neiszgirsiu isz Anielios lupečių? Nē vieno žodelio? Valia man nors in rankelę pabucziuoti! (Anielia atitraukia ranką). Jukgi turiu prie to tiesą — ta maža rankutē jau man priklauso.

Anielia.

Tai — tiktai yra noru mamos.

Balandis (alkune stumia Kanaporį).

Mamos — tēmyk — mamos [juokiasi).

Kanaporis [in savę].

Mamos! kad ji žinotu! . . . Isztiesų negaliu trivoti juokais [juokiasi abudu].

SCENA DEVINTA.

Anielia, Balandis, Kanaporis, ineina Magdē, ant galo Morta.

Magdē [inėjo priesz valandą ant scenos, ją pamatę perstojo juoktis].

Na — kas pasidarē? . . . . Delko nesijuokiate?

Kanaporis.

Teip inėjei pamažēli, ant pirsztelių — kaip žvirblelis.

Magdē (nori buti szvelni).

Kaip žvirblelis, — žiurēk, žiurēk . . .

Balandis (bucziuoja jai rankas).

Tarnelis tamistos — bucziuju rankes tukstantį kartų — nežinau kaip iszreikszi mano dėkingumą už tą užpraszimą — szitą — tą — ant pietelių.

Magdē [kaip augszcziaus].

Ant kokių gi tai pietelių — szitą — tą — tamista esi praszytas? ką?

Balandis [susimaisžęs].

Ant pietelių — szitą — e — e — [nežino ką pasakyti] ant suziedotinių pie-

telių. Jug tamista, jeiŋu neklystu...
Magdē (pertraukia jį, ale vis dar nu-
duoda szvelnumą)

Taigi mat, kad tamista klysti. Su
kuomgi tai tamista misliji susižiedo-
ti mano namuose?

Kanaporis (in szalį)

Gvoltas! Magdei kas žin kas pa-
sidarē! (duoda sau in kaktą su ranka).

Balandis.

Jeigu neklystu, tai galiu pasigirti,
jog iszrinkta man pati yra....

Magdē (kaip augszcziaus).

Marē - tarnaitē tamistos restaura-
cijoje.

Anielia (in szalį).

Ką girdžiu!

Balandis.

Praszau pasakyti - ką tas viskas
reiszkia?

Magdē.

Tas reiszkia, kad mano vyras
paskyrē Anielią kam ki-
tam - o kadangi asz, kaip gera ir pa-
klusni pati, niekados jam nesiprieszi-
nu.... (žiuri asztriai ant vyro) tiesa,
Jonai?....

Kanaporis.

Tiesa, Magdute....

Balandis (in Kanaporį).

Kas czia pasidarē?

Kanaporis [pamaži].

Ar asz žinau, prijaucziu negerą
daigtą!

Magdē [inpykdama kas karts dau-
giaus].

O kaslink tamistos — tai praszau,
kad daugiau pas manę nepasirody-
tumei.... Dabok savo kotletus,
bifsztekus ir pekefleiszes - vyro man
nebuntavok. Asz žinau viską!

Kanaporis [puola ant kresės].

Dieve - prapuoliau! - iszraus man
visą cziupryną!

Balandis [stenėdamas].

Asz - asz.... Kanaporis - atsiliėpk
gi....

Kanaporis [tyliai].

Duok man szventą pakajų — grin-
dys siubuoja po mano kojų!....

Magdē.

Morta - papraszyk czia Juozą -
tiktai meiliai.... supranti!....

Morta.

Suprantu, tuojaus!.... [bėglama
Anieliai]. Musų virszus! [iszbėgo].

Magdē [prieidama prie Balandžio],

Asz pikeziurna! ragana?.... vyrą
už nosies vadžioju - vyrui kuolus ant
galvos taszau - liežiuvius pas manę
kaip pantis!

Kanaporis [in szalį].

Viską sudaužys! [pamaži Anieliai]
Nuimk torielkas ir stiklus. Tam-u
man akyse!

Balandis.

Duok man tamista prieiti prie žo-
džio - iszaiszkysiu viską!

Magdē.

Nereikalauju tamistos iszaiszk'nimo.
Eik sau in savo restauraciją ir nuo-
dyk žmones.

Balandis [užpykęs].

Ką? nuodyk žmones? Palaukk -
persipraszau. Mano restauracija tu-
ri gerą vardą - pirmos kliasos - pran-
cuziszka kuknia (nori iszskaityti val-
gius) pasztetai, omletai - visoki skan-
skoniai ir gardumynai....

Kanaporis (pamaži jį stumia alkune,
tyliai).

Duok pakajų gardumynams....
Turėsiu asz omletus ir pasztetus!....

SCENA DESZIMTA.

Anielia, Magdē, Balandis, Kanaporis, ineina Juozas, Morta.

Juozas (apsirengęs, lyg turētu kur važiuoti). Anielia (pati in savę isz-gandusi).

O Dieve mano! . . . iszeina.

Juozas (Magdei).

Ką tamista da nori nog manęs? Nelaukiu pirmojo, bet jau szendien iszeinu. Sudiev, Anielia! (bucziuoja in petį Kanaporį). Užmokesnio už tą kelioliką dienų nereikalauju.

Kanaporis (in savę).

Vargszas vaikinąs – gaila man jo, da kur sunyks.

Magdē.

O kur gi tai, Juozai, rengiesi – ką?

Juozas.

In Afriką . . . .

Visi.

In Afriką? . . . .

Juozas.

Teip . . . . ponia atstatē manę nog vietas. Neturiu ką czia ilgiau veikti. Eisiu in svieta – man vistiek, kur numirsiu, czia, ar Afrikoje?

Magdē.

Juozai, niekur neisi ir su mumis pasiliksi . . . . Anielia, nori eiti už Juozo?

Morta (in ausį Anieliai)

Isz sykio nepristek.

Anielia.

Ar asz žinau – Dieve brangus! . . . . (bucziuoja motiną). Kaip mama lieps – tai – delko ne . . . .

Magdē.

Asz noriu, kad eitum už jo! . . . .

Anielia.

Tai eisiu! . . . .

Juozas.

Oi – tamista isz manęs juokus darai.

Magdē.

Nėra juokų – szliubas ant szvento Mykolo.

Juozas (džiaugsmingai).

Ant szvento Mykolo! . . . . Asz isz galvos iszeisiu isz džiaugsmo! . . . . (bucziuoja Magdei rankas). Tokios kitos geros moteriszkės, tai su žvake jieszkoti po svieta!

Magdē (vyruį).

Girdėjei?

Kanaporis.

Girdėjau . . . . Su žvake jieszkoti tokios kitos! . . . . Ėsi iszmintinga, gera . . . .

Magdē.

Nereikia tiktai mam daryti priezingai!

—o—

(Uzdangalas nupuola).

P E M P E S.

Paveikslėlis.

Paraszė Marė Radzevicziutė. Vertė Selimas.

Už amžinai žaliuojanczio szilo traukėsi klonis, klampynių pilnas, žema pieva, retai, tiktai, sausose vasarose pjaunama.

Pakrasztyje triobos miszko sargo stovėjo apkerpėjusi gryczia, tvartas, ajerais dengtas, darželije keletas lysių daržovės, laukinė slyva ir avilyš ant atokaus ažuolo, aplinkui tylą ir tusztumą.

Sargas turėjo mažai darbo, nes jį nuo sodžiaus ir vagių gynė anoj pelkė, vasarą ir žiemą arkliams ir vežimams neprieinama, o išz dvaro vostikporą sykių ant metų lankėsi pas jį ponaitis pamedžioti.

Sargas perleido czia gyvenimą. Pribuvo jaunu vaikinų ir tada tai, užsidegime jaunystės, gabalą krumų iszkirto, insigaspadoravo miszke.

Turėjo arklį, szaudyklę, szunį, o kadangi ilgėjosi, dažnai per balą bridc in sodžių, pas žmones — ant gužynių arba in karczemą.

Paskui vedė. Tada atsirado pas jį tvartelis, o jame karvė ir parszas; ncg anų teipgi laikų buvo slyva darže ir avilyš ant ažuolo. Žmogus jautėsi turtingu ir pluduriavo pertekliuose.

Vieną žiemą pati jam pasimirė ant balinio drugio, negydyto per mėnesius. Gavėniai atėjus menkas maitinimasis pribaiigė ją ir užgeso naktij teip tyliai, kad jis net nepabudo.

Užgeso be iszpažinties ir grabnyczios, dėlto, kaip buvo kalbama, — nenuėjo toli ir gryžo nuolat in gryczia, kankyti vyrą ir vaikus.

Sargas isztiesų nog to laiko likosi beveik bežadzių ir užsiaugino kaltumą; dvejatas vaikų iszrodė, kaip žvakės išz neszvaraus vaszko. Aukleno juos miszkas ir žvėriszkas instinktas.

Vyras visą dieną landė po giria, apsėstas neiszskencziamo ilgėjimo; vakarais ant vaikų nė pažiurėdavo. Sėsdavos ant gryczios prieszalės, rukė pypkę ir užtemusiomis akimis žiurėdavo ant klampynių.

Tada tai vėl krumais apžėlė daržas, slyva susilaukino, bitės avilyje iszszalo, meitėlį sudraskė vilkai, karvė krito nog ingylimo gyvatės, — ir namuose pasiliko tas tik, kas buvo isz dvaro.

Sargo duszia tapo lyg plotas balos kurias dabojo, tuszczia ir nevaisinga.

Buvo vienog jis da pacziame stiprumė, bet jau susilaukinęs apsiautimu, pasenėjęs apatija, paprasta bicziule panaszių buvimų.

Vieną vakarą, pavasarije — tame ankstybame, kad pempės lakiojo ir sukinėjo ant klampynės, szaukdamos visą dieną: gy-vi — gy-vi! — sargas, sugryžęs in gryczia, rado priesz pakurą tik mergaitę.

— Kur Pilypas? — paklausė.

— Nežinau! — atrēmė abejutinai — iszėjo in balą pempių kiauszinių rinkti ir nesugryžo.

Tėvas nerimasties neparodė. Vaikėsas galėjo pernaktuoti ant kelmo, jeigu nuvargo bebraidžiodamas.

Bet ir ant rytojaus vakare tiktai mergaitė buvo gryczioje, apsvaigyta nuoszalyste, ir verkė, innė

rusi abi rankas in tankius, pasisiausziusius geltonus plaukus.

— Nėra Pilypo?

— Nėra. Prigėrė! — atrėmė verk-dama.

— Kas matė?

— Niekas, bet asz žinau — man sapnavosi, kad audė staklėse.

— Kvaila! — sumurmėjo sargas.

Visą naktį vienog neužmigo, tiktai laukė, sėdėdamas ant prieszalio, žiūrėdamas in mirksintį mėnulio szviesoje balos vandenį.

Ausztant pempės pradėjo savo: gy-vi — gy-vi! — o jis iszėjo jieszkoti sunaus.

Rado jį netoli szaltinių, amžinai žaliuojanczių — tankumyne karklų, kur daugiausia veisėsi balos paukszcziiai.

Buvo subrinkęs ir pamėlynavęs, iszpustas vandenio, kurio prisigėrė, kol nenuskendo, ir szliauziojo ant jo juodi, bjaurus vandeniniai vabalai, o pempės leidosi žemyn žingeidžios, neramios, pripildydamos orą paniekianancziu riksmu: gy-vi, gy-vi!

Sargas stovėjo ilgą laiką — ant kelmo, žiurėjo nusistebėjusiomis akimis ant lavono.

Negirdėtas tai buvo daigtas, kad vaikėsas, užaugytas prie vandenio, prigertu menkoje brastoje.

Negut jį butu užsmaugusi motina — kemas.

Nebuvo sopulio ant tėvo veido, tik po valandai gilus apsimisljimas. Apie mirtį reikia duot žinią in vals-czių, in bažnyezių ir in dvarą.

Toli buvo visur. Vaikėso tai neprikels, suvažiuos valdinykai, reiks jieszkoti lentą grabui, laikyti kuną ilgai gryczioje, paskui grabą neszti per tas paczias pelkes ant peczių in kapines.

Ar ne vistiek jam gulėt baloje arba smiltyse?

Numiė juggi, kaip motina, le grabnyczios!

Teip mastė sargas, ir panazi pradėjo kiusti karklus, svaidyti juos ant skendinio, paskui, inėjęs iki juostai in vandenį, nurovė ir užmetė ant virszaus vieną, kitą kelmą.

Pempės, nerimdamos isz to darbo, pradėjo beveik in galvą muszti jį sparnais, rinkosi in pulkus, sukinėjo aplinkui, ir gy-vi — gy-vi! vaitojo be perstojo.

Pabaigęs savo darbą, sargas nuėjo porą žingsnių — ir apsidairė.

Ant tos žalios lygumos buvo pats, niekas jo nematė, nieks Pilypo kapo dar neras.

Žino jis tiktai ir tie paukszcziiai — bet jų niekas nesupranta.

Sunkiai brisdamas, sugryžo namo. Duktė iszbėgo jį pasitikti, net ant paskutinio gabalėlio sausos žemės.

— Radote Pilypą?

— Nėra — atrėmė trumpai.

— Kurgi jis? O, asz nelaiminga!

— Jei gyvas, tai sugryžsz, o jei numiręs, tai jau ne musų! Gana verk-ti!

Ir net neiszdziovinęs drapanų nuėjo in miszką.

Nog to lalko gryczia tapo dar ty-lesnė.

Susilaukino abudu, tiktai jis susikuprino ir pražilo, jinai augo ir dalėjo, žydėdama, kaip miszkinės kvietkos, niekeno neauginamos ir netaupinamos.

Sargas pagal inpratimą sėdėdavo kas vakaras ant prieszalio, vasarą ar žiemą, per lietų ir giedrą. Žiurėdavo ant liekno ir rukiydavo pypkę.

Kas pavasari, kad atskrisdavo pempės, turėjo turbut atminimą,

nes joms surikus žiurėjo į vieną daigtą žalių marių ir matė tenais kažinką akimis atminties.

Nemylėjo pempią, ir gavęs kartą dvare szuniuką, iszmokino jį braidyti terp kelmų ir naikyti lisdus. Kad pempės, kurių lisdas budavo sudraskytas, pradėdavo klykti, juokėsi su laukiniu džiaugsmu ir, žiurėdamas ant nusiminiusių paukszezių, murmėjo:

— Giedojote jus man ant Pilypo, giedokite ir sau! Kad tas szuva paaugo, tapo jo neatskirtinu draugu. Buvo piktas ir drąsus — per žiemos naktis be perstojo lojo ant valkiojancziųsi vilkų, o dieną užpuldavo net ant jieszkanczių maisto barsukų. Pagaliaus žinojo tiktai vieną poną, kitiems buvo neprieinamas.

Kartą sargas atlankė vietą, kur gulėjo jo prigėres Pilypas.

Isz karkių ir žemės, kuria jį pridengė, pasidarė didelis kelmas. Putinai ant jo iszdygo ir turėjo rudeni je raudonas uogas, o pavasarije bal tus žiedus.

Sargas saują uogų nusilaužė ir parneszė namolei. Užraudonavo jie ant juodos sienos, ties szventu paveikslu, ir raudonavo per ilgus žiemos mėnesius — vienatinė spalvuota vieta rukstanczioje gryczioje.

Paskui dingo kažinkur. Užklausta mergaitė prisipažino, kad ją suvalgė — verpdama.

Sargas keistai ant jos pažiurėjo, sumurmėjo keiksmą ir daugiau nebeatneszė.

Slinko metai. Prigimimas, visados jaunas, kiekvieną pavasari budo, ant lavonų pernykszezių stabų žydėjo nauji, unai szakos ingaudavo lapus, atlėkdavo pempės isz užmarės, surasdamos senus kelmus ir tankius

karklynus, prie savo meilių ir szeimyniszky rupesczių.

Sargo namai inklin:po in žemę, stogas apaugo samanomis, apsiautė juos krumai.

Teip su jais apsiprato gyventojai tusztumos, kad gervės vaikszeziojo priesz vartus, o voverės szokinėjo po stogą.

Ant slyvos, ažuolo, daržo žolynuose kuszėjo amalai paukszezių, czirszkėdami, szukaudami, iszsiduodami.

Sargas visas dienas buvo miszke, mergaitė nebaidė tų gyventojų. Jau suaugo ir buvo graži, sveika, drąsi savo laukinume.

Pradėjo ją traukti pas žmones. Vasarą vaikszeziojo per kelėtą varsnų ant uždarbio — ne del skatiko, bet kad iszsiszneketi, iszsigiedoti, pažaisti.

Žmonės kalbėjo, kad senas sargas skatiką susirinko, o ji neginė, juokėsi szauktinai in bernus.

Pradėjo pas sargą vaikszezioti vasarą moterys, žiemą bernai, lyg su reikalu. Vienog jo nuožmumas ir smarkumas sulaikydavo juos nog atvirų sznekų.

Jis rodėsi isz karto nesuprato, ką jie nori. Tiktai, kad viena drąsesnė moteriszke pradėjo stacziai jam apie pirszlius kalbėti, suurzgė, kaip žvēris:

— Asz ją sau auginau, o ne sodžiui. Numirsiu tai tada tegul eina — pirmiaus tegul man nedrysta! Girdi.

Dirstėlėjo ant dukters baisiomis akimis. Nog to laiko niekas nebesilankė pas sargą, mergaitė perstojo vaikszezioti ant uždarbių, iszsigan dusi žiurėjo in tėvą. Jisai sugryžo in savo nuožmumą ir apatiją. Bet prigimimas, kurs jį stumė pam

kapus, o gėlėmi liepė žydėti ant lietus kapojo, juoda buvo, kaip gra-
pernykszečių dulkių, varė mergaitę be.

in gyvenimą ir meilę.
Jos ilgėjimasis apsireikšdavo iš dainelės ir užsimislijimo, nerimasties ir užraudonavimo, kad ineidavo in gryčią drąsus ir indegęs bernas iš sodžiaus, iš užbalio.

Ateidavo paprastai dieną, kad senio nebudavo namie, o priesz prietemą gryždavo namole.

Vaikszečiojo teip visą vasarą ir rudeni, o sargas apie jį nežinojo, niekad nesutiko. Tik kartą, kad sugryžo vakare namo, patēmijo ant žemės išbarstytus raudonus putinus, kaip karolius.

— Iš kur tai? — paklausė.

Mergina užraudo.

— Radau miszke.

— Meluoj. Yra vienas keras — ten baloje. Kas tau atneszė?

— Gi gal vaikinas, ką czia užėjo szendie?

Koks vaikinas?

— Povylas.

— O ko jis czia buvo?

— Norėjo nog jusų avilį pirkti.

— Meluoj!

Mergaitė nežinojo ką daryti ir stauga puolė jam po koju.

— Tėti! leiskite manę už jo. Mes laibai pasimilėjome — ant smerties! — pradėjo melsti.

Senis susijaudino, pagriebė vėzdą.

— Nori pas jį — nuo manęs? Nenori mano smerties laukti, tai eik! tuojaus laukan! Girdi — kad tu man czia niekad nesugryztum, — užmušiu. Geresnis tau Povylas už tėvą, tai eikgi, nusiramyk juomi. Tiktai negryzk — atsimykie.

Už plaukų ją išvilko iš gryczios, koja paspyrė ir durys užrēmė.

Lauke rudeninė vėtra szėlo, szaltas

Mergaitė baldė in užremtas duris, muszė in langus — meldė susimylėjimo, paskui nutilo, o, kad ausztant orui, senis išzėjo, nebuvo jos niekur. Nuėjo — ir žinia apie ją prapuolė, kaip apie numirusią.

Senis ilgą žiemą perleido pats vienas tiktai su szunim, nieko apie dukterį neužklausė, neįieszkojo jos, nė netyrinėjo. Neklaustos kaimynkos pasakė jam, kad Kristina tarnauja pas akamoną, už liekno. Išzklausė tos žinios, lyg ne jam butu sakyta.

Apskritai tą žiemą neatsiliepdavo žmonėms, perstojo sveikyti net pažystamus. Atėjo pavasaris. Reikėjo vaikszečioti toliaus ir placziaus, atėjo ilgesnės ir sziltesnės dienos.

Prigimtis pradėjo busti ir sprogti, dangus darėsi mėlinesniu, o debesiai baltesniais.

Sargas in žvėrį buvo panėszus. Jo marszkinių niekas neskalbė nog pusės metų, drapanų niekas nelopijo. Augsztas, liesas, truputį palinkęs, in kemą buvo panaszus, nuo suodžių ir dulkių juodas.

Vieną vakarą gryžo namo, kad jam pirmą kartą pempės užkviekė ant galvos. Traukė vienu pulku in lieknus ir sveikino jį, kaipo seną pažystamą.

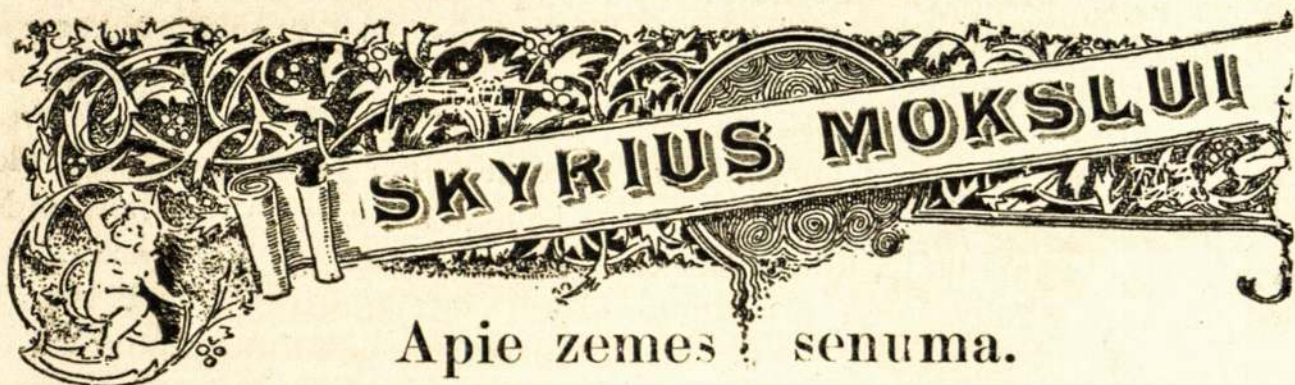
— Kad jus prapultumėt! — sumurmėjo senis.

Ant smėlio priesz gryčią patēmijo pėdas basų koju, duris kažinkas buvo atidaręs.

Nusistebėjęs inėjo in gryčią ir nesibodėdamas krupitelėjo.

— Toliaus bus, —

II SKYRIUS MOKSLUI

Apie žemes senumą.

Vakarinė bažnyčia skaito nog sutvėrimo svieta iki atėjimui Kristaus 4004 mētus. Rytinė — 5508 metus. Indiečiai ir kyniečiai senumą žemės apskaito net ant milijonų metų. Iš to pasirodo, kad nė padavimai, nė apskaitymai pagal bibliją prie vienuodų bei tikrų cifrų nepriveda. Atsiradus geologijai, t. y. mokslui apie buvusią bei dabartinę žemės padėjimą ir apie tais permainas, kurias žemė nukentėjo, persitikrinta, jog tiktai ant tukstanczių metų senumą žemės skaityti negalima. Tada tai mokslinykai pradėjo vadyti szesziass dienas sutvėrimo žemės perijodais, iszneszancziais szimtus tukstanczių ir net milijonus metų.

Pirmas Cuvier, prancuzų garsus gamtynykas, (gyvenęs 1769 – 1832m.) padalino istoriją iszsiplėtojimo žemės ant perijodų, skiriancziųsi viens nog kito dideliais žemės sujudimais, laike kurių viskas, kas buvo ant svieta gyvas, nykdavo, o sujudimui pasibaigus, ant jų vietos atsirasdavo kiti sutvėrimai.

Patēmijo jisai, kad yvairiuose žemės sluogsniuose randasi suakmenėję palaikai senovės gyvuolių, atskyrė viens nog kito sudėjimu savo kuno ir pasiremdamas ant to, kad yvai-

riuose sluogsniuose randasi suakmenėjimai yvairių gyvuolių, pradėjo garsyti, kad žemė pergyveno keletą perijodų.

Teorija, rodosi, prasta ir aiszki: sztai gyveno ant svieta tokie ir tokie gyvuoliai, augo tokie ir tokie augmenys; bet staiga apsireiszkė žemės drebėjimas, vadenys užliejo sausą žemę ir isznaikino visus gyvuolius ir augmenis. Sujudimui pasibaigus iszdygo nauji, kitoniszki augmenis, atsirado nauji kitokie gyvuoliai, — vėl sujudimas ir isznykimas senų gyvių, nauji gyviai t. t., iki perijodui, kuriame mes gyvename. Kaip ilgai tie perijodai tęsėsi, nieko tikro žinoti negalima, ir mokslinykai kiekvienam galėjo paskirti tiek milijonų metų, kiek kuriam patiko.

Nors teorija Cuvier'o yra aiszki ir suprantoma, vienog ji nupuolė su valanda, kad Lyell'is, anglas, (g. 1797–1875 m.) iszrodė, jog yisos atmainos, per kurias perėjo žemė, gali buti iszaiszkytos ant pamato tų apsireiszkimų, kuriuos szendie matome, ir tų pajiegų, kurios szendien dar veikia. Nebuvo, pagal Lyell'į, nė staigių sujudimų žemės, nė umų atmainų prigimime; viskas darėsi pamaži: viena veislė gyvuolių ir augmenų nyko isz-

lengvo, kita radosi irgi povaliai. Su-
prantamas daigtas, kad pagal tą teo-
riją laipsniniam išsiplėtojimui žemės
reikėjo daugiau laiko, nē kaip buvo
paskyręs Cuvier, ir iš tiesų dabar
mokslyškai senumą žemės skaito jau
ne milijonais, bet tukstanciais ir mi-
lijonais milijonų metų.

„Bet kaip iš tikrųjų yra senas go-
muolys, ant burio gyvename, niekas
dar lig šiol nežino ir niekados nepa-
žins, ne neturime būdų, kuriais galē-
tumēme tą senumą nors priartintai
apskaityti. Ne prosalį vienog bus
prisiziūrėti tiems budams, kuriais
žmonės bandē tą užduotį pasiekti.

Pasiremdami ant to, kad pajiegos
veikē ir veikia vis vīnodai, vyrai, pa-
siszentę geologijai, iš apsireiszkimū,
kuriuos dabar regime, sprendžia
apie apsireiszkimus, ką buvo seniau.
Tokiam spendimui geriausiai tinka
augimas sluogsnų.

Didelės upės po kasmetiniam patvi-
nimui palieka vis truputį dumblo
[mulio] ant laukų, kuriuos buvo užlie-
ję. Mets į metą storumas palikto
upės dumblo auga. Taigi jeigu pa-
tirti, kiek storio dumblo palieka kas
met upē ant laukų, galima būtų len-
gvai iš storio viso dumblyno apskai-
tyti senumą upės. Tokiems apskai-
tymams tinka geriausiai deltos dvie-
jų didelių upių: Niliaus ir Mississipi.

Didelės upės, prisiartindamos prie
marių, pasidalina in kelias szakas ir
yvairiais loviais inplaukia in mares.
Tos szakos yr vadinamos d e l t o -
m i s, nes turi pavidalą graikiszkos
litaros, knri vadinasi delta.

Niliaus delta yra panaszi in trikampi,
kurio virszunē randasi ties miestu
Kairu [tenai Nilius pradeda dalintis
in szakas], o pamatas ilgu lanku re-
miasi in mares. Kairas yra atstus

nuo Builoso, gulinczio ant marių, an-
23 geografiszkų mylių, o atstumae
nuo dviejų krasztinių szakų upės iš-
nesza 40 mylių, taigi pavirszis visos
deltos išnesza in 400 ketvirtainių
mylių. Nilius tvinsta vyriausiai del-
to, kad jo priep্লাukos, bēganczios
per Abisiniją, laike didelių lietu, nog
pusēs Birželio iki Rugšėjui, persipil-
do vandeniū. Kad tos priep্লাukos
atliekame laike beveik išzdžiusta, Ni-
lius semia savo yandenį iš didelių
ežerų Viktorijos ir Alberto, teip pat
iš priep্লাukos Balto Niliaus. Pusėje
Birželio prasideda patvinis ir žemi-
nis Egiptas tampa užliejamas vande-
niū. Atbora, vadinama kitaip Juo-
da Upe, atnesza daug dumblo, kurs
nusistelbia ant deltos. Vandeniū
nusekus, visa delta yra juoda nuo
dumblo, ant kurio paskui išdygsta vi-
soki augalai. ir delta tada panaszi yra
in puikų daržą, kuriuo teip gērėjosi
Amru, iš paliepimo kalifo Omaro
užkariavęs Egiptą. Teip yra dabar,
teip buvo visados. Kas met Nilius
tvinsta ir kas met palieka ant deltos
tulą kiekybę dumblo.

1798 m. Napoleonas Bonaparte,
tuomet da pirmas konsulis prancuzų
respublikos, su didele kariūmene iš-
važiavo in Egiptą, idant užimti tą
krasztą ir Palestina. Drauge su juo
važiavo teipgi pulkelis mokytų vyrų.
Vienas iš tų mokslinukų, vardu Gi-
rard, po dumblo, apsistelbusiu nuo
deltos, atrado rupų marių smėlį [smil-
tį, pieskas]. Ant to tai smėlio Nilius
per amžius neszē dumblą. Jeigu bu-
tu žinoma, kiek dumblo kas met Ni-
lius palieka ant deltos, galima buvo
tuojaus patirti, kiek metų reikėjo Ni-
liui prineszti visą deltos dumblą. Bet
kaip apie tai dasižinoti?

Visas beveik Niliaus klonis yra iš

prigimimo nevaisingas; derlingumas žemės tenais paeina nog dumblo, kurį kas met palieka Nilius. Delto tai nuo seniausių laikų gyventojai Egipto uoliai tyrinėjo kasmetinius patvinimus savo duonos davėjo — Niliaus ir ant tyczia pastatytų vandenrodžių skaitė augštumą pakilusio vandens. Niliaus dugnas teip pat turi kilti augštytyn, kaip ir dumblas, kurį upė palieka savo klonyje ir jeigu vandenrodis per ilgą laiką pasilieka nepajudytas, tai turi prieti prie to, kad augščiausias pakilimas vandens, kurį jis dabar rodo, turi but daug didesnis nekaip buvo senovėje.

Girard'as atrado du senoviszku vandenrodžiu; vieną ties Kairu, o kitą ties Elefantina, kurį buvo apraszęs Strabo [keliaunykas ir žemių, kurias apvažinėjo, apraszytojas — gyvenio nuo 63 m. priesz Kristų iki 24 po g. Kristaus]. Ant augščiausio jo žen-

klo yra paraszyta cifra 24 — reiszkė ji augščiausį pakilimą vandens laikuose Ptolomejų. Tuos senus ženklus palygino Girard'as su ženklais kuriuos paliko augščiausi pakilimai vandens pastaruose laikuose, isz ko pasirodė skirtumas ant 2,41 metro; ant tiek tai metrų pasikėlė Niliaus dugnas nuo laiko pastatymo vandenrodžio. Kokiame vienog laike tas vandenrodis buvo pastatytas, tikrai negalima nuspręsti, bet randasi ant jo paraszas — vardo Septimijaus Severo [gyveno terp 193—211 metų]; tas paraszas tur but buvo padėtas atminimui patvinio, kurs buvo tuomet didesnis už buvusius. Jeigu priimsime, kad tas paraszas paeina nuo 200 metų po gimimui Kristausi tai pasirodys, kad pasikėlimas Niliaus dugno ties Elefantina isznesza ant szimtmeczio 0, 152 metro [t. y. deszimta ir pusė dalis metro]. *Diletantas.*

Isz moksliszko judejimo.

Kad gyvas sidabras apsistoja ant mažo (!) szalczio. Juggi fizikai ir 0 (termometruose Reaumuro arba Celsijaus), tad vanduo pradeda szalti. Didinant szalcziui, termometras puola žemyn. Prie 10 — 15 laipsnių žemiau 0 vadiname szaltį dideliu; kad termometras rodo 25 — 30 žemiau 0, sakome, kad szaltis yra neiszkenziamas. Pas mus tokie dideli szalcziai pasirodo labai retai. Bet jeigu nuvažiuotumime toli in žiemius arba toli in pietus, atrastumime temperatūrą daug szaltesnę. Prie to visko vienog didžiausi szalcziai, kokius žmonės patēmijo ant žemės, nepervirszina 52 — 55 laipsnių (Celsijaus).

Žmonės vienog neužtenka tokio

mažo (!) szalczio. Juggi fizikai ir gamtynykai tvirtina, kad didžiausias szaltis, — absoliutiszkas 0, kaip jie sako, — yra prie — 273 laipsnių žemiau 0. Prie tokio tai laipsnio, pagal užtikrinimus mokslinykų, nebėra jau judejimo materijos, nekokių apsireiszkimų, nekokios gyvasties. Kiek tai naujų atidengimų galima butų padaryti, kiek paslapezių iszgauti nog gamtos, jeigu tą laipsnį galima butų pasiekti! Bet kaip jį pasiekti?

Nepasiekė, tiesa, jo da ligsziolaik niekas, bet mažai jau ką stokuoja. Raoul'ui Pictet'ui, garsiam fizikui, nusisekė jau gauti — 210 laips-

nių šalčio. Kaip matome, neū-
tenka jau tik 63 laipsnių prie abso-
liutizko 0.

Akyva kiekvienam pažinti tuos
ludus, kuriais jam rutiko išgauti
taip nepaprastai žemą temperatūrą.
Tie būdai vienog yra labai prasti.
Remiasi jie ant žinomo privalumo
gazų, kurie, būdami suspausti, atima
daug šilimos, platinamiesi.

Pustelkime ant rankos per suspaus-
tas lupas, ką mes patēmysime?
Šaltį? — O delko? Delto, kad su-
spaustas, oras, išėjęs iš mūsų bur-
nos, staiga plečiasi ir ryja, teip sa-
kant, šilumą. Ant to principo pa-
sirendamas, su pagelba gazų, kurie
apsiauczia mūsų žemę, Pictetas ir
pasiekē anuos 210 laipsnių šalčio.

Iš tokių didelių šalčių pasinau-
dojo jau truputį medicina — moks-
las apie gydumą žmonių ligų. Pictet-
tas, parbuves keletą dienų savo
dirbtuvėje, kur buvo šalčio in 100
su virszum laipsnių, išsigvdē iš
persenėjusio pilvo kataro. Ženklas,
kad didelis šaltis paskubina bėgimą
kraujo gyslose ir pagelbėja pilvui
greičiaus perviryti valgius. Apart
to, acziui dideliam šalčiui, galime
dabar gauti gryną chloroformą.
Kaip žinoma, daigtai geriausiai czys-
tijasi per kristalizaciją, o chloroformas
kristalizuojasi tiktai prie tokių
didelių šalčių, kokius nusisekē
gauti Pictetui. Seniaus, kad dakta-
rai norėjo žmogų priesz kokią sun-
kią operaciją užmigdyti, vartojo ne-
czystą chloroformą (nes czysto nega-
lėjo gauti) ir pertai invesdavo žmo-
gų in pavojų numirimo. Beto, po
atbudimui žmogaus tankiai turėdava
kėsti tulus inkirius silpnumus. Gry-
nas gi, t. y. be jokių svetimų primai-

szymų, chloroformas sveikatai nieko
nekenkia.

Pictet'as patēmijo dar vieną akvy-
vą dalyką; šaltis — 150 —
200 laipsnių nieko nekenkia mikro-
bams, t. y. mažuteliams vabalėliams,
esantiems priežasczia visų limpan-
czių ligų. Suszalę tokioje szaltoje
temperaturoje jie vėl atgyja, jeigu
juos atszildyti.

Patēmijo mokslinykai prie tokių
nepaprastų šalčių nemaž kitų akvy-
vų apsireiszkimų; su laiku patēmys
daugiaus.

Inžinierius Bergas iszrado naują
liokomotivą t. y. geležinkelio tru-
kiams masziną, kuri padaro nog 90
iki 150 anglizskų mylių per vieną
valandą.

Tokios liokomotyvos jau užvestos
dviejose vietose: viena Irlandijoje, o
kita Prancuzijoje. Trukiai su toms
lokomatyvoms tarpus nog stacijos
iki stacijos 10 mylių atstui pervaziuo-
ja in 4 arba 5 minutes.

Daktarystē paskutiniuose laikuose
eina dideliais žingsniais pirmyn.

Paryžiuoj d-ras Calot pradėjo gydy-
ti kuprotus, isztaisydamas anų kup-
ras.

Su pagelba X spindulių jau tapo
iszrasta prietaisa, su kurios pagelba
daktarai gali matyti ligonio vidurius.

Diletantas.

Atradimas Amerikos.

Kolumbas.

Iki penkioliktam amžiui Europos žmonės nežinojo suvis, kad yra Amerika. Pirmas Ameriką atrado, kaip visi esame girdėję, Kristupas Kolumbas.

Gimė Kolumbas 1435 metuose iš pavargėlių tėvų, mieste Genujoj. Valakų žemėj ir iš pat mažens buvo pripratęs prie jurių.

Kada paaugo, puolė jam in galvą mislės, jog žemė, nekitaip, kaip tik turi buti apvali, ir kad važiuojant in vakarus galima dasigauti in rytus, in Indijas, Azioj. (nes mat Indijos tuom laiku buvo labai garsios iš savo turtingumo, ir jurinykai stengėsi atrasti in ten kuonotrumpiausią kelią). Kad važiuodamas in Indijas atrastu Naują Svieta, apie tai Kolumbas nemislijo: jis mat nesitikėjo, kad žemė butu teip didelė.

Kad savo mislį inkunyti, Kolumbas paketino važiuoti jaszkot Indijų, bet buvo per pavargęs, idant apmokėtu laivus, žmones ir maistą. Nuvažiavo tada in Portugaliją ir persitatė savo plenus Portugalų karaliui Jonui, kuriam toj mislis didei patiko ir jis padavė Kolumbo plenus sudui mokytų geografų. Tie pavadino anous svajone. Karalius vienog pamislio, jog tai gal but ir teisybė ir išsiuntė paslaptomis vieną laivą kad persitikrytu. Kapitonas to laivo paėmė Kolumbo mapas, bet visgi nieko nelaimėjo. Plaukęs keletą dienų, ir nematydamas daugiaus nieko, kaip lik tyras jurės vilnis, sugryžo atgalios vadydamas Kolumbą niszmanėliu. —

Tada Kolumbas, nuvažiavo in Ispaniją ir per septynis metus laukė nog

Ispanų karaliaus Ferdinando atsakymo. Per visą tą laiką jis buvo laikytas už puskvailį. Kada eidavo ulyezionis, vaikai pirsztai jį badydavo ir iš jo juokdavosi. Pagalios, mokyti pavadino Kolumbo pleną nevertu, kad juomi užsiimti. „Kvailylė jug mislyti — sakė tie mokyti — kad kitoj pusėj žemės gyventu žmonės, jie jug turėtu vaikszezioti augstyn kojomis!“ Gavęs tokį atsakymą, Kolumbas norėjo važiuoti in Prancuziją, bet karalienė jį sulaikė. „Asz užstatysiu visas savo branginybes, o tau dapedėsiu“, tarė ji Kolumbui. Turėjo Kolumbas teipgi da ir daugiaus draugų ir su jų ir karalienės pagelba, sutaisė tris nedidukus laivus, vardai anų buvos: Pinta, Santa Maria ir Nina.

K. Kolumbas.

Sunku Kolumbui buvo gauti ir žmones, — jurinykus, kurie norėtu su juom drauge važiuoti. Szeip teip vienog viską sudavadijės, Kolumbas išplaukė iš miesto Palo d. 3 Augusto 1492 m.

Atsitikimai kelioneje.

Kad laivai greitai ėmė plaukti vakarų link ir žemė pradėjo nykti iš akių, net drąsiausi jurinykai apsiliejo aszoromis. Prieg tam kilo vėjas, kurs stumte stumė laivus in vakarus. Jurinykai buvo, persitikrinę, kad tie vėjai juos varo in prapultį, nes kaipgi priesz vėją paskui pargryžti? Jurinykai murmėjo ant Kolumbo, kam jis juos iszviliojo, o Kolumbas vis juos ramino ir tvirtino, kad neužilgo priplauksę žemę.

Teisybė, ženklai rodė, jog žemė turi buti nepertoli, nes jie kelis kartus užtēmijo pliuduriuojanczius szmotus medžių, žalias szakas, o debesys ant kraszto horizonto vis lyg rodė, nepertoli esanczius krantus, bet jurinykai ansigavo ir nuplaukus toliaus matė, kad priesz jų akis stovi vien tik platus su siubuojancziomis vilnimis didmaris.

Teip kelissyk apvilti, jurinykai pradėjo reikalauti, kad Kolumbas gryžtu atgalios. Kolumbas vienog nodiejos neatstojo, o savo draugus kaip galėjo malszino. Pagalios, jurinykai paslapta padarė sutartį, kad Kolumba inmesti in jurę, o patiems gryžti atgal.

Ant laimės, tikresni ženklai juos pradėjo ramyti: vis tankiaus ir tankiaus pradėjo patikti jie aptasztytas kaladas, o marių paukszeziai skraidė aplinkui. Vieną vakarą Kolumbas užtēmijo prieszakije lyg ugnį, o truputį vėliaus nog laivo Pintos pasklido balsas jurinykų: Žemė, žemė! Rytą metą visi paregėjo priesz savę žalią krantą, apžėlusi puikiausias augmenimis.

Kolumbas apsirėdęs brangiais karreiviszkais rubais pirmutinis iszlipo isz laivo ant Naujos Žemės, dieną 12

lapkriczio 1492 m., iszlipęs puolė ant kelių, atiduodamas Dievui garbę ir tuoj insmeigė in žemę kryžių, užimdamas tą žemę vardan Ferdinando ir Izabelės, Iszpanijos karalių.

Kaip bematant ant kranto susirinko daugybė tenykszczių gyventojų — raudonskurių, kurie stebėdamiesi veizdėjo in Kolumba, jojo žmones ir laivus: jie protavo, kad tie laivai yra tai kokie sparnuoti paukszeziai, nusileidę isz dangaus, o iszpanus priėmė už dangaus gyventojus.

Kolumbas užtēmijo, jog žemė ant kurios jie iszlipo, yra sala ir pavadinno ją Sant Selvador. Mislino jis, kad toj sala yra viena isz salų gulinčių pakraszeziuose Azijos, netoli Indijos ir todel pavadinno anuos žmones indijonimis.

Pavažiavęs toliaus atidenge Kolumbas dą kelias salas Hayti, Kubą, o visur atrado tokius jau raudonskurius, pusnuogius gyventojus, apsiuoszusius paukszczių plunksnomis su iszmargytais veidais. Gyveno jie szėtrose, apsiginklavę buvo lasdomis — plieninių ginklų nepažino,

Indijonis Kolumbo laikuose.

ir kada iszpanai szovė, muszkietos balsą jie priėmė už griausmą perkuno.

Pagalios, kada Kolumbo žmonės pradėjo iszsiilgti namų, jis nusprendė gryžti atgalios in Iszpaniją.

Kada pargryžo, tie patys žmonės, kurie pirmiaus Kolumbą keikė, dabartės jį pasitiko su didžiausiu džiaugsmu, ypatingai, kada anas apipasakajo jiems apie neiszpasakytai puikią žemę, kurią atrado ir kada parodė yvairius vaisius ir augmenis, kurie toj žemėj auga, paukszečius, žvėris ir žmones, kurie ten gyvena.

Kad Kolumbas ėjo per miestą, skambino visų bažnyčių varpai, o karalius ir karalienė savo rumuose jam daleido atsisėsti, kas tąsyk buvo laikoma už aukszečiausią garbę.

Kolumbas potam keliavo da tris kartus in Naują Svieta. Pagal prižadėjimą, Ferdinandas karalius buvo paskyręs jį augszechiausiu Naujos Žemės valdytojum, bet greitai Kolumbo priešai jį prieš karalių apszmeizė sakydami, jog Kolumas norys pastoti neprigulmingu valdonų. Ferdinandas tam intikėjo ir Kolumbas surakytas buvo parsiuostas in Iszpaniją. Visą tauta tai matydama dideliai inirszo ant tokio nedėkingumo. Tada Ferdinandas ir Izabellė liepė Kolumbą paleisti, bet jo tiesų jam nesugražino ir Kolumbas pasimirė pavargėliu. Mirdamas prasžė, kad lenciugus, kuriais buvo kadaisi surakytas, indėtu su juomi

grabą, kaipo ženklą Iszpanų del jo nelabystės.

Žmonės Kolumbo laikų del jo buvo teip nedėkingi, kad Naują tą Žemę net jo vardu nepavadino, o tik davė jai vardą kokio Ameriko Vespetiaus, kurs ją pirmas aprasžė.

Szendien visa Amerika yra apgyventa per Europiecius.

Senovės gyventojų-raudonskurių indijonų, kaip juos Kolumbas pavadino, užsiliko Amerikoj labai menkai, o ir tie nyksta, negalėdami prieš europiszką civilizaciją ir europiečių skriaudas atsiturėti, nors gyvenimas jų szendien yra daug patogesnis nei kitkart.

Indijonas dabartiniuose laikuose.

Szendie daugumas Indijonų užsiima medziokle, laiko arklius, turi ginklus, szaudykles, o daugumas, ypatingai Suvienytuose Valstijose, užsiima žemdarbyste, amatais ir turi savo mokslaines.

TAUTISZKA DIRVA.

Vietiniai rūpesčiai.

Immigracijos bilius atmetas

Ant immigracijos biliaus, kuris jau buvo perėjęs per kongresą ir senatą, prezidentas Clevelandas nepasiraszė ir per tat paardė visą darbą emigrantų priešzinykų. Norintieji emigrantų tiesas susiauryti priešzinykai turėtu dabar inneszti in kongresą naują bilių.

„Lig sziolaik, — telegrafavo prz. Clevelandas 3 d. Kovo in senatą, — mes dziaugsmingai priēmēm visus, kurie pribudavo pas mus isz svietur, iszskyrus kiba tuos, kurių fiziszkos ir moraliszkos spēkos buvo blėdingos dėl mūsų kraszto; ir tokiu budu paskutiniame szimtmetije ingijom milijonus dorių ukėsų.“

„Kalbama, jog nekurie paskutinių laikų immigrantai ēsą nepageidautini, bet, kaip pamenam, tas pats jug buvo sakyta ir apie senesniųjų laikų immigrantus, kurių anukai yra szendien vienais isz geriausių mūsų ukėsų“

„Uzmėtinēja teipgi, lig užplaukimas svetimų darbinykų atima darbą del darbinykų vietinių. Tiesa, dabar blogi laikai, bet priezascia to yra greicziaus abelnas pramonės ap-

sistojimas, kurio pradzios reikia jieszkoti finansiszkuose ir ekonomiszkuose szaltiniuose.“

„Asz netikėsiu niekad in tai, jog per nepriēmimą in Ameriką tų immigrantų, kurie nemoka raszyti ir skaityti, mes pageritume Amerikos padėjimą. Kaip man rodos, tai daug dėl mus gali buti naudingiaus inleisti in Amerika tukstanczius nemokanczių raszyti ir skaityti, kurie

Ex-prezidentas Clevelandas.

įieszko pas mus priglaudęs ir darbo, negu insileisti vieną iš tų nepažajamų agitatorių ir prieszinykų kiekvieno rėdo; kurie nevien gali raszyti ir skaityti, bet savo kalbomis ir agitacijomis sukelia tarpemokymtu darbsezių gyventojų vaidus.

Besvarstant minėto biliaus punktus, ir atmenant draugiszkus

ryszius tarpe mūsų kraszto žmonių, ir tarpe mūsų susiedų kitų kraszty, szis bilius teip juos užgaunantis yra, tiesiog siauras, ne liberaliszkas, ir tiesiog ne Amerikiszkos dvasios. “

Per prezidėnto Clevelando protestą bilius likos nors ant nekuriu laiku sulaikytas.

Blogos biliaus dėl mūsų pasekmės.

Jeigu ateivystė in Ameriką butu apsunkyta teip, kaip ją ncri apsunkyti Lodges szalinykai, dėl lietuvių tas butu dideliai blėdinga.

Ateivystė mat yra szendien rysziu, vienijancziu Lietuvius abi pusi Okeano; ateinantieji isz Lietuvos mus broliai pranesza mums apie mūsų tėvynės vargus, prispaudimus, pakursto mūsų tėvyniszką meilę, o grisztantieji parnesza vargstantiems paguoda ir nodieją in ateitę. Amerikos lietuviai, nors menkas jų skaitlius, nors menkos pajiegos, daug vienog dėl labo tėvynės veikia; da daugiaus nuveiks Europos lietuviai, kada ingis liuosybę.

Tėvyniszka meilė karszcziausia

liepsna szendien liepsnoja terp Amerikos lietuvių.

Užginta Rusijoje lietuviszkoji spauda, neradusi atsakancziuos dirvos Prusų Lietuvoj, persikėlė isz dalies Amerikan.

Neskaitant laikraszezių, trys Amerikiszkos spautuvės viena už kitos lenktynėmis pradėjo iszdavinėti knygas gana svarbios intalpos, svarbiausieji lietuviszki ir apie Lietuvą rasztai szendien iszeina Amerikoje.

Apsunkinimas, o per tat ir sumazėjimas ateivystės kyliną Amerikos lietuvių jei nesustabdytu suvis, tai bent proporcionaliszkai ji užtrukdytu.

Aukos dėl Emigrantų namo.

Emigrantų namo reikalai paskustin. amė mėnesije sparcziai pasikelė:

Lig sziolaik ant emigr. namo yra pažadėta:

Susiv. Am. Liet.	\$10000
Draug. sz. Antano Edvardsv.	2500
Draug. sz. Kazim. Waterbury	5000
p. Mikolainis surinko	895
Kn. Kaupas surinko	900
Plymoutho Bažnyczioj	6,06
Garsas	2500
p. A. Olszevskis	2500
Szernas	1000

Kn. Kriaucziūnas	2500
Sz. Ant. Edvardsv. dr. san.	280
Mak. isz Elizabetho (Vien. 16)	2500
Kardo fondas (N 10)	1000
Garso fondas (N 11)	400
Kun. A. Burba	50.00

Viso butu; 377,81

Isz tų in Susiv. kasą lig sziol ineszė tik p. Mikol. ir kn. Kaupas, visi kiti pinigai yra da pas pažadėtojus. Bet ir tai jau yra gerai ir parodo, jog mūsų reikalai eina pirmyn.

Jau pereituose metuose Sus. didei rupinosi apie emigrantų namo uždėjimą. Kada atsiszaukē apie tai Brooklyno kuopa, Centr. Kom. siuntē prezidentą, kad isztirtu reikalą ant vietos.

Pasirodžius, kad paszelpa dėl emigrantų yra neatbutinai reikalinga, Centr. Kom. atsiszaukē in visuomenę, kad dētų aukas del nelaimingų ateivių, bet.....aukų nebuvo nė cento.

Taigi dabar, kada istorijoje uždėjimo emigrantų namo atsivertē aiszkėsnis lapas, mes Centr. Kom. Sus. L. A., kuriam visucmeniszka nuomonē paveda apie tą dalyką lig laikui rupyties, vėl susivažiavome d. 23 kovo. mieste Mahanojū, kad reikalus emigrantų namo apszvarstyti ir

nutarēme, jog vėlijimų Susiv. yra, kad jo sąnariai kodaugiausiai prie to dalyko prisidētų ir siųstu savo aukas ant rankų Susiv. kasieriaus.

Velytina teipogi, kad ir kiti lietuviai pagal iszgalę užmanymą emigrantų namų remtu ir aukas ten pat siųstu, o nog szio laiko Tėvynē reguliariszka garsys stovį fondo del emigrantų namo, atskyrioj vietoj.

Mes vėl isz savo pusės, tą 100 dol., kuri Seimas paskyrē ant emigrantų namo, iszimame isz Susiv. kasos ir, kad pinigas atnesztu pinigą, iszleidžiame tikietus, kuriuos, tikimēs ne vien Susiv. sąnariai, bet ir kiti tautiečiai pasirupys tarpe saviszkių iszparduoti, tikedamiesi tokiu budu greicziaus invykdyti emigr. namą.

Laiszkas isz Brazilijos.

Turime po ranka laiszką nekurio lietuvio isz Brazilijos, isz miesto Rio Grande, raszytą pas draugą in Ameriką, kurs del mūsų bus gana akyvas:

„Deneszu tau, brolau, kad nog tavęs apturėjau du pundeliu: vieną su laikraszeziais, o kitą su knygelemis. Už tą dovaną užmokēt tau, mielas prieteliau, negaliu. Dėkavoju labai gražiai už tavo milaszirdystę, kad rupiniesi apie manę..... Asz laikau lenkiszkas „gazietas“ ir kalbą lenkiszką jau veik visą suprantu. Bet lietuviszką dusyk geriaus ir mieliaus, delto, kad mano tėvai, seniai ir proseniai lietuviszkoj kalboj užgimē, ir man reikia ją guodoti, mylėti ir neužmirszti teip gražią kalbą!

Ką klausei apie lietuvius Brazilijos, tai asz mažai žinau: Laikraszeziai vokiszki, lenkiszki ir braziliszki (portugaliszki) apie lietuvius nieko nežino, per tai, kad czion nėra

lietuvių, pasiekusių augsztesnį mokslą, visi artojai. Gyvena ant kolonijū, kerta girias, dirba laukus ir tt. Kiek asz žinau, tai daugiausiai lietuvių yra mūsų rėdyboje: Porto Alegre, Rio Grande do Sul. O mieste, kur asz gyvenu, nėra nei vieno. Ant galo, da turiu pasakyti, kad kaip perskaicziau nog tavęs gautus laikraszezius ir knygeles, tai tartum isz sapno pabudau, ir mano galvoj užgimē tokios nuomonēs, apie ką ligtol nei sapne nesisapnavo. Tai-gi miels prieteliau, gal busi teip geras ir ant tolesnio laiko manę neužmirszi ir da kokią knygutę ir laikrasztį prisiųsi. Už ką asz tau ant visagos dėkingu pasiliksiu.

Juozas Simavyczia,
Rio Grande do Sul,
Hotel Germania,
S. Leopoldo, Brazil.

Draugystė Lietuvos mylėtojų.

Užsidėjusi pereituose metuose dėl rėjimo in spaudą rasztų iszrinkti p. iszleidimo ir platinimo naudingų Szernas ir kn. Kaupas. Pirmutinė rasztų T. M. D. žymiei pakilo. Isz knyga, spaudyta T. M. D. bus N 9 Vienybės matyt, kad draug. turi „Rasztai Kapso“. Spaudysis greičiau 128,80c. pinigų, paaukautų ir eziausiai Tilžėj, kadangi autorius nospaskolytų. In komisiją dėl peržiuris ant vietos patsai daryti korektą.

Balsai isz tevynes.

Atsiliepinimas grafo Lelyvos.

Knyga „Padėjimas lietuvių tautos rusų vieszpatystėje“, iszduota kasztais literaliszko burelio, esancio prie Susiv. L. A, o ne Mokslo draug., kaip raszo Vienybės korespondentas isz Petrapilės, kuri, nors žinome, gana diktame skaitliuj susiskverbė paslaptais kelias in Maskoliją, bet triukszmo, kokio n.es tikėjomes ir sensaeijos Maskolijoje nepadare.

Kas do priezastis? jug pirmutinė knyga gr. Lelyvos, paraszta apgy-nime lenkų, turėjo didelę pasekmę net ant politikos taikymosi maskolij su lenkais!

Mat kas yr: knyga „Rusiszkai lenkiszkiejie prietikiai“ buvo nog gr. Lelyvos nupirkta per aną taikymosi partiją, kuri ir rupinosi jos praplatinimu ir pagerinimu, o kadangi antroji Lelyvos knyga, „Padėjimas lietuvių tautos“, buvo tai partijai ir jos politikai neparanki, todėl ji, turėdama intekmę ant lenkiszkos ir rusiszkos presos, kaip dar dažinojome, ir sustabdė mus knygos pagarsinimą.

Da daugiau, — Vienybės korespondentas raszo isz Petrapilės jog len-

kai, pasekėjai Krajaus ir Peter. Vienodomosti, suvis neva netiki in autentiszkumą antrosios gr. Lelyvos knygos ir vadina ją apokritu. Tas korespondentas teip raszo, jog ir nekurie lietuviai apie anos knygos tikrumą abejoja ir praszo, kad mes apie anos iszdavima paaiszkytume.

Tegul ant anų užmėtinėjimų Vienybės atsako pats gr. Lelyva, kurio laiszką czion talpiname:

Guodotinas Redaktoriau!

Kadangi knyga „Padėjimas lietuvių tautos rusų vieszpatystėj“ yra iszleista kasztais „Lietuviszkos Literaliszkos Draugystės“, kuri yra dalia „Susivienyjimo A. L.“, o kurios organas yra jusų gerbtinas laikrasztis, o asz esu paraszęs, tai ir laikau už butinai reikalingą daigtą delei lenkiszku nesusipratimų, iszreiksztų augszcziaus minėtojų korespondencijoje, duoti reikalingus paaiszkinimus.

Kadangi dvi knygos ir keli straipsniai per pastarus du metu iszėję po pseudonimu grafo Lelyvos, atspausti užrubežėj ir pateko in Maskoliją ne-

legalizku budu, tad del priezasciu, visiems aiszkiai suprantamu, apie autoriaus ypata, taigi ir apie tai, kad ta pati ypata yra parasziusi visus paminetus veikalus, jokių paaiszkinimų buti negali. Da, apart to, toki paaiszkinimai yra ir visai nereikalingi, nes literalizskuose veikaluose, ir ypacz publicistizskuose, svarbi ne autoriaus ypata, tik tie draugijiniai principai, ant kurių tie veikalai yra parenti. Delto vienatinis daigtas, kursai per priezasti „Vienybės“ korespondencijos isz Peterburgo reikalauja iszaiszkinimo, yra klausymas: ar isztiesų yra koksai nors prieszingumas tarp linkmės knygu: „Rusizskai lenkizski prietikiai“ ir „Padėjimas lietuvii tautos rusų vieszpatystėj“? Pirmoji isz paminėtų knygu apipiezia ir iszstato basingą valdymo Sziaur-Vakarinio krasztu sistemą jos abelnaj veikmėj, nekalbant visai apie jos intekmę ant iszsigudinimo to krasztu atsakyrių tautų, antroji-gi iszstato ypaczią intekmę tos paczios sistemas ant iszsigudinimo vienos to krasztu tautos, ir tai tautos vietinės — lietuvizskos tautos. Tokiu budu abi szitos knygos talpina savyje juridizską ir socijalizską apsvartymą tos paczios sistemas valdymo krasztu, ir jei pirmutinė abelnai viską svarstó, o antroji ypacziai, tai isz to tik tiek matyt, kad antroji knyga yra butina i reikalingu ir neatmestinu dapildymu pirmosios. Jokio tokiu budu principjalizsko prieszgyniavimo tarp tuodvieju augszeziaus paminėtų knygu nėra ir negali buti. Kaszin koksai prieszgynevimas galėjo pasirodyti tik supaikusiom ir ligustom smege-nims to neskaitlingo lenkizskos drau-

gijos pulkelio, pasinėrusio nedasi-protėjimuose ir prietaruose, kuris ir ir szendien, nepaisant ant parodymo visos istorijos, ant svarbiausių socijalizskų judejimų szio amžio ir ant reikalavimų dabartinio laiko, nenori pripažyti tautizsko neprigulmingumo Lietuvos Balt- ir Mažgudijos, matydami juose tik yvairumą lenkizskos gentės, reikalauja, kad jie pasiduotų lenkizskai kulturai, lenkizskai kalbai ir abelnai lenkų hegemonijai (vadovystei). Nemisliju vienog, kad tie prieszpatapiniai raritetai isz lenkų tautos butų skaitlingi Petrapilėj ir galėtų paskleisti kvailus nesupratimus, koki yra iszguldyti augszeziaus paminėtoj „Vienybės“ korespondencijoj.

Yra vienok visame tame da liudnesnė pusė. Kada rusizska sostapilės spanda teip daug kalbėjo apie knyga „Rusizskai - lenkizski prietikiai“, knyga „Padėjimas lietuvii tautos rusų vieszpatystėj“, teipgi ją dasiekusią, pratyli. Paslaptis to pratylijimo yra ta, kad pirmą knyga stipriai parėmė lenkų magnatai (didžiunai), užsimaniusieje pasididžiuoti priesz Petrapilės redaktorius, varginga-gi lietuvii tauta, kurios padėjimas kaipo tautos yra iszguldytas antroj knygoj, tuom tarpu da neturi intekmingų ir tituluotų globėju. Kai-po Petrapilės literatoriui ir žmogui grynai rusizskos kilmės gėda man del mano petrapilizskii draugbrolių priesz slavėnizskus ir lietuvizskus liuosos Amerikos sunus ir siunczin tiems draugbloliams savo prisiszlyksztėjimą.

Autorius knygos Pensilvanija, „Padėjimas lietuvii tautos rusų vieszpatystėj“
22 Kovo 1897 m.

Mintaujos mokiniai laimėjo.

Iš Petrapilės gavome žinią, jog mokytiniai Mintaujos, Liepojaus ir Palangos gimnazijų, Latvijoje, kuriose lankosi ir labai daug lietuvių, kaip katalikai neseniai buvo išvartyti už tat, kad nesutiko maskoliskai melsties, ant praszygo siųsto pas carą, gavę atsakymą.

Raszo korespondentas teip:

„Mikalojus II, gavęs praszygą Mintaujos gimnazijos mokytinių, baisiai įtužo ant valdžios pasielgimo ir, paszaukęs pas savę apszvietos ministerį, lėpęs jam tuojaus duoti in Mintaują telegramą, kad iszvartyti mokytiniai-katalikai butu priimti atgal ir jiems butu pavelyta melstis po senovei lotyniskai.“

kės nėra, kaip nežinia ir kada iszeis antras to naujo laikraszcio numeris. Kalba gera, raszyba tokia kaip ir „Varpo“. Nežiurint ant socialiszkos pakraipos, straipsniai apdirbti gerai. Daug czia žinių apie padėjimą darbinų visokiuose krasztuose, o terp tų ir Lietuvoj, apie ką mes mažiausiai žinome.

Parmasonas arba Baisumas Dievo Rustybes.

Paraszē Szventmikiš. Yra tai pasakojimas apie padėjimą beturczyų. Iszleista turbūt augszcziaus paminėto „Lietuvos darbinuko.“ Pakraipa pasakojimo socialistiszka.

Hygienu arba Mokslas apie uzlaikyma sveikatos. Pagal Bernersą, D-ra Noll ir kitus. Sutaishē Szernas. Chicago, Ill. Kasztu ir spautuvėj „Lietuvos, 924, 33rd. str. Surinktos czia svarbiausios žinios kaip reikia gyventi, idant sveiku buti. Didesnė dalis knygos, turinczios 132 puił, yra tai prelekeijos Bernerso, skaitytos Londono mergaiczių mokslainėj. Pamokinimai kiekvienam suprantamoj paduoti formoj. Toliaus pridėtas, pagal Drą Noll, pamokinimas, kaip reikia saugoti nuo ligų kiekvieną savo dalį ir kaip gelbėti žmogų netikėtuose atsitikimuose. Knigutė ta reikalinga kiekvienam žmogui, norincziam sveiku buti, ir ilgiaus ant svieta iszgyventi.

Bibliografija.

Lietuvos Darbininkas. Laikrasztis paszvēstas

reikalams Lietuvos darbinų luomos. Iszeina neperiodiszka. Spautas Cyriche Szveicarijōj. Yra tai laikrasztis lietuviszkos social-demokratiszkos partijos. Pre-

Pasargos.

1. Atmykite, jog visi, kurie in laiką savo privalumų in „Susiv.“ neiszmoka, yra suspenduotais.

Suspenduotas sanarys, jeigu laike suspensas numirtu, posmertinēs isz Susiv. kasos gauti negali.

2. Organą Susiv. Tēvynę mes siuncziamē tik dēl pilnų sanarių arba dēl naujai prisirasziusių, kurie reguliariszkaī moka.

Suspenduoti sanariai Organo negauna iki neiszsīmokēs.

Ant to atkreipiame atyda kuopų ir draugysezių prezidentų.

3. Kuopos ar draugystēs didelitose mēstuošē, jeigu nori, kad Tēvynē butu siuncziama kiekvienam in namus, privalo prisiųsti savo adresus.

4. Daugumas sanarių reikalauja konstitucijų, todēl komitetas, kurs apsiēmē konstitucijā sudavadyti, tegul pasiskubina ir kuoveikiaus paduoda anā in spaudā.

Naujai prisirasze.

Nuo 1 Sautio lig 1 Vas. 1897 m.

Boston, Mass. prie Dr. Vyt.

1 Antanas Macevyczia

Athol, Mass. prie kp.

1 Juoz. Traupis.

2 Petronē Traupienē,

3 Paulina Pusczevienē.

Baltimore, Md. prie kp.

1 Pranē Radauckienē,

2 Magd. Krakauckiutē,

3 Marē Sarpaliutē,

4 Ona Ukiutē.

Detroit, Mich. prie kp.

1 Pran. Serapinavyczia,

2 Marē Kupeziuniutē,

Bridgeton, N. J. prie kp.

1 Pet. Klimavyczia,

2 Vin. Lenauskis,

3 Kaz. Velikis.

Union City, Conn. prie kp.

1 Jurg. Czernauckas,

2 Kaz. Rakutis,

3 Jon. Sadlauckas,

4 Katrē Sadlauckienē.

5 Jon. Kazeliunas.

Waterbury, Conn. prie kp.

1 Jurg. Petrauckas,

2 Ona Petrauckienē,

Pittsburgh, Pa. prie dr. Vyt.
1 Juoz. Pazareckis,
2 Pet. Breiksza,
Elizabeth N. J. prie kp:
1 Vinc. Jasaitis,
Ansonia, Conn. prie kp:
1 Kat. Bagdonienė,
Philada Pa. prie kp.
1 Jieva Kiudienė,
Mahanoj City, prie kp,
1 Mar. Zeimis,
2 Ant. Szimas,
3 Jon Veitkus
Cleveland, O. prie kp.
1 Adelė Nepczesauckienė,
2 Ona Židžiunienė,
3 Ona Jasiulioniūtė.
Thorpe, Wis prie kp
1 Pet. Mikolainis
Forest City, prie kp.
1 Mar. Dvylienė,
2 Ant Maliuszis,
3 Kamilė Maliuszienė,
4 Alz. Szeimienė,
5 Jon. Taturaitis,
6 Ant. Stenkevyczia,
7 Jon. Maliszauckas,

Thorpe, Wis, kp.
1 Fel. Mikolainis,
2 Ant. Malinauckas,
3 Jon. Vaitkevyczia,
4 Aug. Griksza,
Chicago, Ill. kp.
1 Anast. Koncevyczienė,
Luzerne, Pa, kp.
1 Magd. Žilinskienė.
Yonkers, N. Y. prie kp.
1 Juoz. Poszkevyczia,
2 Jon. Lipinskas,
Baltimore, Md. kp.
1 Veron. Paluckienė,
Minersville, Pa, kp.
1 Zof. Sztrimavycziūtė.

Brooklyn, N Y. prie kp
1 Mar. Draugelienė,
2 Jon. Aniulis,
Pittston, prie kp.
1 Andr. Urbonas,
2 Marcelė Urbonienė,
3 Izidor. Gudaitis,
4 Juoz. Laibinis.

Seranton, prie kp.
1 Vin Rudzinskis,
2 Juoz. Mockus,
3 Jieva Mockienė,

Philada, prie dr. szv. Juozapo
1 Konst. Piszgarskis,
2 Pran. Jonaitis,
3 Ant. Bubelis,
4 Jon. Potkamaris,
5 Dom. Bajorunas,

Wanamie, prie kp.
1 Mot. Stankevyczia,
2 Tam. Frankas,

Pittsburg, prie kp.:
1 Barb. Szacikauckienė,

Plymouth, prie pav. kp.:
1 Juoz. Stepavyczia.

Viso Sausio mėn. prisiraszė 57.

Nog 1 Vas. lig 1 Kovo.

Shamokin, Pa, prie kp.
1 Juoz. Lindzius.

Plymouth, dr. szv. Kaz.:
1 Vinc. Juszkevyczia,
2 Jieva Juszkevyczienė.

Viso prisiraszė: 13.

Persikēlė isz Union C. in Waterbury:

1 Ona Jankauckiūtė.

Isz Shenandoah, Pa. kp:

Kn. Matulaitis, Kaz. Szmerauckas, Pius Szmerauckas, Kat. Szmerauckienė in Minersville, Pa.

Kuopos suspenduotos.

1 Shapt, Pa, kp.
2 Edvardsville, sz. Izid.
3 Sciticks, Con. kp.
4 Carbondale, Pa, sz. Stan.

Skaitlius sanariu,

mokėjusių metinę už 1897 m.

	pilnų	naujų 97 m.	Susp.
1 Cleveland, O. szv. Jurg. ir kp.	70	3	2
2 Traver City, Mich, kp.	13	—	—
3 Richmond, Va, kp.	3	—	—
4 Mc-Kees Roacks, Pa, kp.	14	—	—
5 Philada, Pa, kp.	40	1	3
6 Mahanoy Plane, Pa, kp.	9	2	—
7 Homestead, Pa, dr. sz. Juoz.	18	—	1
8 Baltimore, Md. kp.	38	14	5
9 Amsterdam, N. Y. kp.	8	—	—
10 Bridgeton, N. J. kp.	7	3	—
11 Pittsburg, dr. Vyt.	24	2	—
12 Northampton, Mas., kp.	18	1	—
13 Detroit, Mich, kp.	24	2	1
14 Cineinati, O, sz. Kaz.	5	—	1
15 Plymouth sz. Kaz. ir pav.	33	1	33
16 Shamokin, Pa, kp.	27	1	11
17 Minersville, Pa, kp.	20	1	—
18 Brooklyn, N. Y. kp.	39	3	3
19 Mahanoy City, Pa, kp.	47	3	12
20 Boston, Mas, Vyt.	6	1	—
21 Chicago, Ill, kp.	3	1	20
22 Edvardsville, sz. Ant.	7	—	—
23 Plymouth, Pa. V. Vol.	5	—	4
24 Glen ir Wanamie, Pa, kp,	29	2	4
25 Philada, Pa, sz. Juoz.	79	5	—
26 Pittston, Pa, kp.	45	7	7
27 Pittsburg, Pa, kp.	38	1	3
28 Elizabeth, N. J. kp.	43	1	3
29 Shenandoah, Pa, kp.	18	1	—
30 Scranton, Pa, kp.	20	3	4
31 Pittsburg, Pa, dr. sz. Juoz	17	—	—
32 Athol, Mas, kp.	31	3	3
33 Broad-Brook, Con, kp.	4	—	2
34 Thorp, Wis kp.	—	5	—
35 Newark, N. J. kp.	16	—	—
36 Ansonia, Conn. kp.	16	1	1
37 Forest City, Pa, kp.	63	7	2
38 Brighton, Mass, sz. Juoz.	9	—	—
39 Waterbury, Con, kp.	40	2	—
40 Terreville, Con, kp.	3	—	—
41 Union City, Con, kp.	52	5	1

42 South Brooklyn, N. Y. kp.	3	—	—
43 Yonkers, N. Y. kp.	13	2	—
44 Luzerne, Pa, kp.	23	1	—
45 Plymouth, Pa, sz. Juoz. dr.	7	3	8
46 Hazleton, Pa, kp.	11	—	1
	<hr/>		
	1063	88	125
	naujų 88		
	<hr/>		
	Viso 1151		

Stovis kasos.

Vasario mėn. įplaukė iš kasų:		Dieną 3 Kov. Baltimore, Pa, kp. 470	
1897 m.		" " Plymouth, dr. sz. Juoz. 800	
Dieną 9 Pittston, Pa, kp. 100		" " Shamokin, Pa, kp. 21,95	
Dieną 18 Pittston, Pa, kp. 155		Vasario mėn. įnejo: 99,60	
" " Brooklin, N. Y. kp. 400		Pernesza suma: 2302,11	
" " Minersville, Pa, kp. 1045			
Dieną 25 Chicago, Ill, kp. 28,60		Viso labo — 2401,71	
" " Waterbury, Con. kp. 50		Vasario mėn. išmokėta:	
" " Edwardsville, dr. szv.		21 dieną posmert. a. a. Juoz. Ru-	
[Antano, 725		telionio Glen Lyon. 150,00	
" " Hazleton, Pa, kp. 200		2401,71	
" " Luzerne, Pa, kp. 100			
" " Forest City, Pa, kp. 260		Kasoj lieka: 2251,71	
" " Thorp, Wis, kp. 400			
" " Yonkers, N. Y. kp. 200			

Nekroliogija.

Szarckis Vincas, sanarys dr. sz. Jurgio, Cleveland, O. amžiaus metų 56. Prie Susiv. prisirasęs d. 18 Vas. 1894 m. Pasimirė d. 40 Vas. 1897 m. A. a. jo dusziai.

Kadangis a. a. V. Szarcka buvo suspenduotas, posmertinės negali gauti.

Minelzienė Ona, Elizabeth N. J. ktupos, prie Susivienijimo prisirasė d. 19 Liepos 1896 m. Pasimirė d. 19 Vasario 1897 m. a. a. jo dusziai.

Kadangis a. a. O. Minelzienė nieszimokėjo posmertinių laip prigali, pati posmertinės negali gauti.

Gromatneszis.

E l i z a b e t h k u o p a i. O. Menelgienė prisiraszė prie „Sus.“ d. 5 Rugp. 96 m., užsimokėjo 50 c. metinės, posmert. nemokėjo nė vienos. Taigi nors szymet užsimokėjo ji vėl metinę, bet mes vien už metinę mokestį, nemokant posmertinių, jai posmertinės negalim duoti.

C l e v e l a n d d r. s z. J u r. V. Szarekis negaus posmertinės dėl to, kad metinę per. vėlai prisiuntė ir buvo suspenduotas. Reikia in „Susiv.“ mokėti regulariszka, nes mes turime daug tokių atsitikimų, kad sąnarys, nemokantys per ilgą laiką, kada liga užaina, mirsztantys atsime- na, kad kadaisi in „Sus.“ prigulėjo ir liepia siųst užmokėsti, o paskui jo giminės, jam mirus nori posmerti- nės. Tikiuos, kad su a. a. Szarekiu teip nebuvo, bet mes skirtumo nega- lime daryti — reikia su visais laiky- ties vienokių regulų.

S-t h B r o o k l y n o k p. Nieko neturime priesz nēvieną isz jusų kp. Dalykas buvo tame, kad mums buvo praneszta isz Brooklyno, jog jusų kp. pairusi. Isz jus laiszko ir sek- retoriaus padavimo matyti, kad tai nēra teisybė.

C i n c i n a t i, O. kp. Czerteri galima duoti tik tada, kada visa draugystė prigulės prie „Sus.“ ir tai turi buti pažymėta jos konstitu- cijoje. Praktika parodė, kad po ki- tokioms iszlygomis duoti negalima.

K a z. M a c z i u l i u i. Tamista liksi susponduotas, isz Susiv. knygy vienog mes Tamistos niszbrauksime.

Klaidu atitaisymas.

2-me „Tėvynės“ N. ant pusl. 38 priesz Kanaporio žodžius: „O.... kartais perdaug atkakli!.... Nusi- leidžiu jai ir tt.“ apleistas sakinyš Balandžio: „Žinau — žinau.... ta- mistos pati tai žmona — kaip prigul- li — energiszka, atkakli....“

Svarbi zinia del lietuviszku vertelgu (biznierių).

Tevyne, Susivienyjimo organas, turi dau- giaus skaitytoju nei kiti lietuviszki laikraszcziai.

Kas garsina joje savo bizni, padaro savo draugais visus keliolika szimtu Susivienyjimo sanariu. Keli doleriai uz apgarsinima Tevy- neje in trumpa laika atnesz garsinancziam sa- vo bizni vertelgai deszimtis ir szimtus. Nepa- mirszkite, jog garsindami savo reikala (bizni) Tevyneje darote nauda ir lietuvystei: priremiate Susivienyjima ir prisidedate prie pagerinimo lietuviszkos raszliavos.

Preke apgarsinimu Tevyneje patalpinta ant antro puslapio.

APGARSINIMAI.

Susivienijimas turi del pardavimo sekancias knygas:

Kražių skerdyne, 77 puslapiai. Kalba apie tai, kaip maskoliai – kazokai iszpjovė aną met Kražių bažnyčioj katalikus lietuvius, užtat, kad nenorėjo duot sugriauti savo bažnyčios. Kiekvienas gauna dykai, tik turi prisiust už persiuntimą 5 c.

Padėjimas lietuvių tautos rusų vieszpatystėje. Knyga, kuri buvo siusta pernai pas carą. Rusiszkoj kalboj-

Prekė..... \$ 1,00

Budas senoves lietuviu ir zemaicziu.

Paraszyta S. Daukanto..... 50 c.

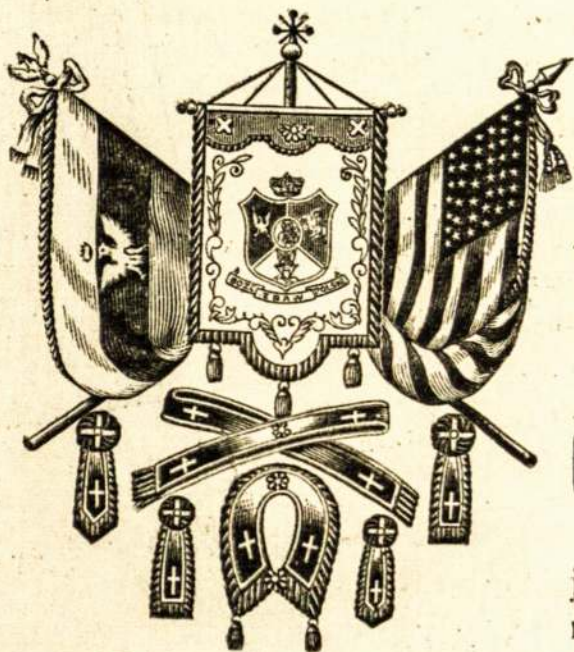
Istorija Europos..... 15 c.

Norint gauti tas knygas reikia kreiptis pas Susivienijimo knygiu kun. A. Burbą.

Jo adresas:

Rev. A. Burba

Plymouth, Luz. Co. Pa.

UŽ SAŽINISZKA IR PUIKU ISZDARBI, ANT PARODOS PO VARDU.

„Kosciuszkos“
Apturejau Sidabrini Medalika.

W. SLOMINSKA,

679 Milwaukee Ave. CHICAGO, ILL.

Paduodu dėl žinios guodotinos kunigijos ir visų Lietuviszky draugysezių, kad mano krautuvėje randasi szie daigtai:

Veliavos, fuostos, kvietkos, Zenklai ant krutines, Lazdos del Marszalku ir tt.

Parduodu ko pigiau.

Apsteliuotus daigtus padarau isz geriausios medegos ir puikiai, nes per 26 metus praktikos gana tame iszsilavinau.

Kiekvienai šeimynai išpuola išsirasyti nedėlinį „Rytą“
aščiau ir pigiausi Amerikoje lietuviską laikraštį. Ant me-
tų tikrai 1 doleris. Rasykite ir pinigų siųskite:

**Rytas dolerio
Vertas**

Rev. J. Žebis John str.
Waterbury, Conn.

Garsas! Garsas! Garsas!

Geriausias ir pigiausias lietuviskas laikraštis
Garsas Amerikos Lietuvių.

Talpina naujausias žinias iš viso šio šio, iš Lie-
tuvos ir iš Amerikos apie darbus ir visokius atsi-
škimus. Jame prisiskaitysi visokių puikių istorijų.

Garsas išceina Shenadorij kas suba-
ta, o ant metų kasztuoja tik \$1,20 c.

Kas nematė Garse, tam porą numerių siunčia-
ne už dyką.

Garso drukarnia turi geriausias ma-
zinas ir pigiausiai už tat atlieka visokius
lrukoriziskus, darbus, spaudina tikietus, gro-
matas į Lietuvą, užpraszimus ant veselių,
draugysezių konstitucijas ir tt.

Garso redakciyoje pigiausiai gausi nusipirkti vi-
okių knygų. Susivienyjimo sanariams GARSAS
viską pigiaus padaro.

Garso spaustuvėje spaudinama ir „Tėvynė“.

Adresas toks:
Garsas Publishing Co.
Shenandoah, Pa.